

EUROPOS SAJUNGA
Europos fondas trečiųjų
šalių piliečių integracijai

IOM International Organization for Migration
TMO Tarptautinė Migracijos Organizacija

INFORMACINIS BIULETENIS

Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) Vilniaus biuras 2009 metais vykdo projektą „**Prieinama informacija – sėkmingos integracijos garantas**“. Projektą iš dalies finansuoja EUROPOS SAJUNGA Europos fondas trečiųjų šalių piliečių integracijai.

Pagrindinės projekto veiklos:

- trečiųjų šalių piliečių konsultavimas telefonu, internetu ir asmeniškai – suteikta virš 300 konsultacijų.
- informacinio leidinio „Gyvenu Lietuvoje. Žinynas atvykusiesiems“ parengimas, vertimas į anglų, rusų ir kinų kalbas, išleidimas ir platinimas; Tiražas: lietuvių ir anglų kalbomis po 700 vnt. kinų kalba – 300 vnt.; rusų – 2300 vnt. Išplatinta per Migracijos departamentą, Vilniaus apskrities migracijos valdybą; URM konsulinį departamentą; įvairius renginius. Elektroninė versija patalpinta internete www.iom.lt ir taip pat aktyviai platinama.
- Dalinimasis gerąja patirtimi – mokomieji vizitai; projekto rezultatų pristatymas bei rekomendacijų parengimas ir platinimas.

Vykdamas projektą TMO Vilniaus biuro atstovai lankėsi Didžiojoje Britanijoje ir Vengrijoje, kur domėjosi trečiųjų šalių piliečių integracijos politika, vykdomais projektais, valstybinių institucijų bei nevyriausybinių organizacijų veikla integracijos srityje, bei dalyvavo mokslinėje konferencijoje „*Mediterranean and Eastern European Countries as new immigration destinations in European Union*“, Krokuvoje. Šių mokomųjų vizitų metu TMO atstovai taip pat pristatė savo vykdomus projektus, bei Lietuvos imigracijos politiką.

Apibendrinant vykdomo projekto rezultatus, kitų šalių patirtį ir gerąją praktiką TMO Vilniaus biuras suformulavo **rekomendacijas** dėl tolesnio trečiųjų šalių piliečių integracijos vykdymo, į kurias, tikimės, atsižvelgs politikos kūrėjai bei tiesiogiai su imigrantais dirbantys specialistai.

EUROPOS SĄJUNGA
Europos fondas trečiųjų
šalių piliečių integracijai

IOM International Organization for Migration
TMO Tarptautinė Migracijos Organizacija

IDENTIFIKUOTOS PROBLEMOS

Projekto metu konsultuojant migrantus buvo identifikuota nemažai jiems iškylančių problemų bei įstatymų kolizijų atvejų. Čia pateikiami tik keli pavyzdžiai:

- Ilgas sprendimo priėmimas dėl leidimo gyventi Lietuvoje užsieniečiui išdavimo terminas;
- Neįgalus asmuo, norintis gauti leidimą nuolat gyventi Lietuvoje, yra atleidžiamas nuo valstybinės kalbos ir Konstitucijos pagrindų egzaminų laikymo, tačiau Lietuvoje neįgalumas nustatomas tik tiems užsieniečiams, kurie turi leidimą nuolat gyventi;
- Užsienio piliečiai (pvz., sutuoktinių pora iš Rusijos) įsteigę savo įmonę Lietuvoje arba investavę ne mažiau kaip 50 000 litų gali gauti leidimą laikinai gyventi Lietuvoje, tačiau jų nepilnamečiai vaikai leidimo gyventi Lietuvoje gauti negali ;
- Užsieniečio santuokos sudarymas su Lietuvos piliečiu ir prašymo išduoti leidimą gyventi Lietuvoje pateikimas nėra laikoma pakankamais įrodymais, patvirtinančiais jog asmens tikslas yra ilgalaikis gyvenimas Lietuvoje, ir šituo pagrindu jam nėra išduodama ilgalaikė nacionalinė viza D;
- Lietuvos Respublikos piliečiai pagal Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nuostatas nėra laikomi Europos sąjungos šalies narės piliečiais, t.y. šeimų susijungimo atvejų LR piliečių šeimos nariams taikomos sunkesnės sąlygos nei kitos ES šalies narės piliečio šeimos nariams;
- Senyvas amžius, kuriam sukakus atleidžiama nuo valstybinės kalbos ir Konstitucijos pagrindų egzaminų norint gauti Lietuvos Respublikos pilietybę, yra 65 metai, o jei norima gauti leidimą nuolat gyventi Lietuvoje – 75 metai;
- Asmuo turintis leidimą laikinai gyventi Lietuvoje negali savanoriškai mokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokų;
- Bedarbis turintis leidimą laikinai gyventi užsiregistravęs darbo biržoje vis tiek beveik negauna jokių socialinių garantijų.

EUROPOS SĄJUNGA
Europos fondas trečiųjų
šalių piliečių integracijai

IOM International Organization for Migration
TMO Tarptautinė Migracijos Organizacija

REKOMENDACIJOS:

- Migracijos strategija turėtų būti neatsiejama šalies plėtros strategijos dalis, apimanti tiek emigraciją ir imigraciją, tiek integraciją, kuri svarbi imigrantams iš trečiųjų šalių ir grįžtantiems į gimtinę lietuviams (dažnai su šeimos nariais ne LR piliečiais);
- Turi būti aiškiai identifikuota už imigrantų iš trečiųjų šalių integraciją atsakinga institucija, kuri koordinuotų veiklą ir informacijos srautus šioje srityje. Kiekvienoje susijusioje institucijoje turėtų būti paskirtas konkretus kontaktinis asmuo/ pareigūnas, kuris kuruotų integracijos sritį ir užtikrintų tarpžinybinį bendradarbiavimą;
- Valstybinės kalbos mokymas turėtų būti valstybės integracijos prioritetas (kaip pvz. Jungtinėje Karalystėje), nes tai yra integracijos pagrindas bei apsaugo nuo paralelinių visuomenių susidarymo;
- Šeimų susijungimas turėtų būti skatinamas ir palaikomas, tai turi būti Valstybės prioritetas. Kaip numatoma Tarybos direktyvoje dėl teisės į šeimos susijungimą „Šeimos susijungimas yra būtinas, kad būtų galimas šeimos gyvenimas. Jis padeda kurti sociokultūrinį stabilumą, palengvinantį trečiųjų šalių piliečių integraciją valstybėje narėje, o tai padeda siekti ekonominės ir socialinės sanglaudos, vieno iš pagrindinių Sutartyje nurodytų Bendrijos tikslų.“. Deja šiuo metu Lietuvos Respublikos piliečiui pakankamai sunku atsivežti savo šeimos narį gyventi į Lietuvą (šiuo atveju pagal įstatymą „Dėl Užsieniečių teisinės padėties“ LR piliečiai nėra prilyginami ES šalių narių piliečiams, kurie savo šeimos narius į Lietuvą atsivežti ir gauti jiems leidimus gyventi gali žymiai paprasčiau), dar sunkiau užsieniečiui atsivežti savo šeimos narius, o tai neskatina imigrantų integracijos ir ilgalaikio gyvenimo mūsų šalyje; (pvz. Vengrijoje yra 2 įstatymai dėl užsieniečių teisinės padėties: 1 nustato ES šalių narių piliečių (tame tarpe ir Vengrijos piliečių), kurie turi teisę į laisvą judėjimą ES bei jų šeimos narių teises; 2 reglamentuoja visų kitų trečiųjų šalių piliečių teises).

EUROPOS SĄJUNGA
Europos fondas trečiųjų
šalių piliečių integracijai

IOM International Organization for Migration
TMO Tarptautinė Migracijos Organizacija

- Pilietybės įstatymo bei įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties nuostatos dėl senyvo amžiaus, nuo kurio atleidžiama nuo prievolės laikyti valstybinės kalbos ir Konstitucijos pagrindų egzaminus, turi būti suvienodintos.
- Sveikatos draudimo įstatymo taikymas užsieniečiams, turintiems leidimą laikinai gyventi Lietuvoje turėtų būti peržiūrėtas. Pvz. pagal šio įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 2 punktą nurodoma, kad valstybė draudžia nedirbančius darbingo amžiaus žmones užsiregistravusius darbo biržoje, tačiau pasak Valstybinės ligonių kasos konsultantų šis punktas kažkodėl netaikomas užsieniečiams, turintiems leidimą laikinai gyventi Lietuvoje. Taip pat toks asmuo negali savanoriškai draustis privalomuoju sveikatos draudimu.
- Pagal galimybes rekomenduotina įdarbinti kuo daugiau imigrantų tose tarnybose/organizacijose, kurios teikia paslaugas imigrantams. Kaip rodo kitų šalių patirtis, tai labai svarbu siekiant pagerinti teikiamų paslaugų kokybę (imigrantai moka daugiau ir įvairesnių kalbų bei žino problemas su kuriomis susiduria, ar gali susidurti naujai atvykę asmenys).
- Tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas turėtų būti privalomas valstybės tarnautojų kvalifikacijos kėlimo proceso sudedamoji dalis, nes vis dažniau valstybės tarnautojai susidurs su kitų kultūrų žmonėmis ir labai svarbu siekti, kad darbuotojas gebėtų tinkamai bendrauti su kitų kultūrų atstovais, bei pats nejaustų dėl to diskomforto;
- Visuomenės švietimas apie kitas kultūras, migracijos procesus ir tolerancijos ugdymas turi būti nuolatinė, o ne fragmentiška veikla;
- Reikėtų palaikyti imigrantų nevyriausybinių organizacijų steigimąsi ir veiklą, nes patys žmonės geriausiai žino ko jiems reikia ir turi gebėti atstovauti savo ir savo bendruomenės interesus, įsitraukti į demokratinius mūsų šalies procesus.

EUROPOS SAJUNGA
Europos fondas trečiųjų
šalių piliečių integracijai

IOM International Organization for Migration
TMO Tarptautinė Migracijos Organizacija

- Įvairūs projektai ir iniciatyvos turėtų būti tęstiniai. Po metų darbo, pasiekus pasitikėjimą tarp tikslinės grupės narių, surinkus informacinę bazę, identifikavus trečiųjų šalių piliečiams kylančias problemas bei pavišinus informaciją apie teikiamas paslaugas – pasiekiami realūs rezultatai. Tikslinės grupės nariai žino, kur ieškoti informacijos, kreiptis pagalbos. Veiklą sustabdžius (dėl to, kad keičiasi remiami veiksmai metinėje programoje) migrantams tenka vėl iš naujo ieškoti informacijos šaltinių, dėl ko kyla daug nesusipratimų ir nesusikalbėjimo, o sukaupta patirtis tiesiog iššvaistoma.
- Konsultacijos ir informacijos sklaida migrantams, turėtų būti tęsiama. Informacinis leidinys/ žinynas turi būti atnaujinamas kasmet, atsižvelgiant į teisinės bazės ir kitus socialinio gyvenimo pasikeitimus.

Tikimės, kad šios rekomendacijos paskatins inicijuoti imigracijos politikos pokyčius, siekiant gerinti trečiųjų šalių piliečių padėtį Lietuvoje bei mažinti jų diskriminaciją.

Tarptautinės Migracijos Organizacijos

Vilniaus biuras

TMO projektų vadovė Ieva Būdvytytė tel.: 8 5 2127653; ieva@iom.lt